

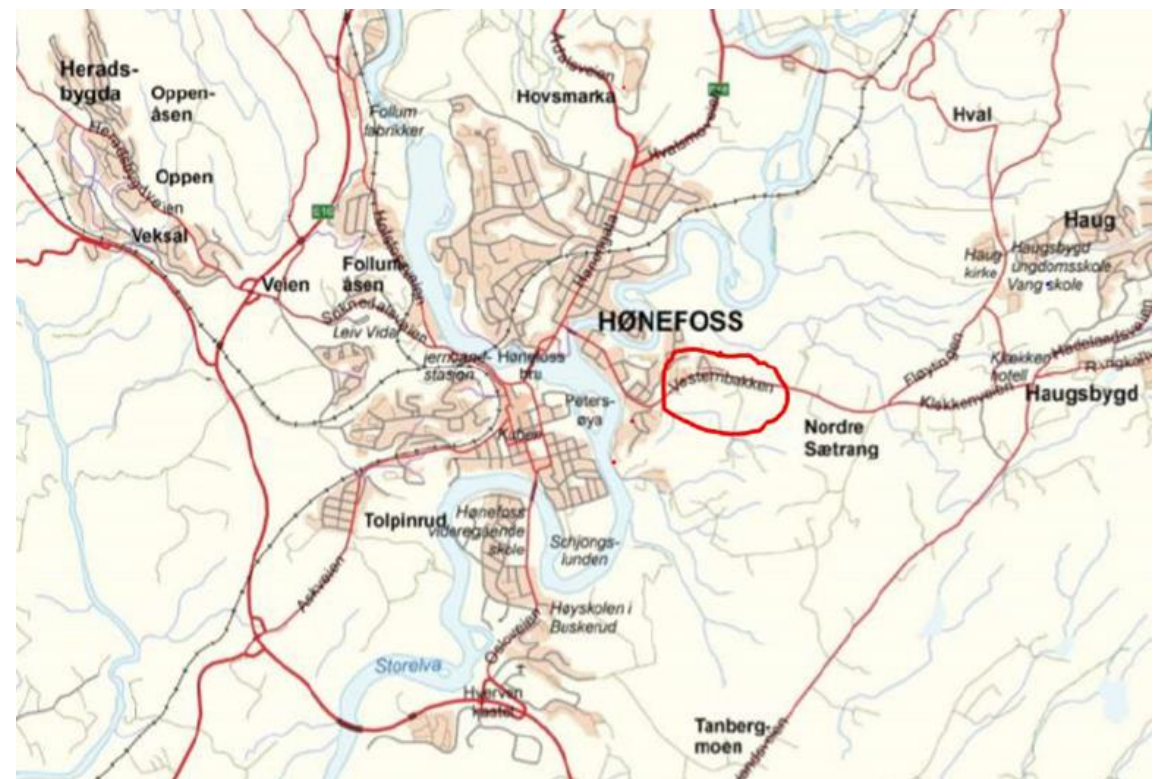
Klimalåven på Vestern

Presentasjon av prosjektrapport
utarbeidet av en arbeidsgruppe
nedsatt av styret i Norderhov
Sogneselskap

Vestern gård

- Ligger snaue 2 km utenfor Hønefoss sentrum langs veien mot Klekken
- Gården ble kjøpt av Norderhov Sogneselskap høsten 2018 for 7 mill. kroner
- Gården består av:
  - 114 dekar dyrket mark
  - 403 dekar produktiv skog på Ringkollen med egen hytte, koie og stall
  - 131 dekar annet markslag (hovedsakelig myr) og 7 dekar bebyggt areal
  - Låve bygget i 1941
  - Bryggerhus som ble ombygget til bolig i 1980
  - Stabbur fra 1850

Prosjektidé

- Etablere en besøks-, opplevelses- og undervisningsarena for det grønne skiftet.
- Skape økt interesse og forståelse for det naturlige kretsløpet gjennom å bygge kunnskap, ferdigheter, holdninger og engasjement hos fremtidens generasjoner. Prosjektet vil etablere en arena for formidling av kunnskap om hva det grønne skiftet vil bety for den enkelte.
- Skal vi lykkes med det grønne skiftet og en mer bærekraftig bruk av våre globale ressurser, er det avgjørende å inneha kunnskap som gjør at hver enkelt av oss forstår hvorfor dette er viktig.

Bakgrunn for etablering av et klimasenter

- Norge har forpliktet seg til å kutte 55 % av sine klimagassutslipp innen 2030 sammenlignet med 2005
- Et ambisiøst mål som vil kreve handlingskompetanse og hvor det vil være av stor betydning å inkludere dagens barn og unge for å skape bevissthet og engasjement for hvordan vi kan nå de fastsatte målene
- En illustrasjon på hvilke utfordringer vi står ovenfor finner vi i animasjonsfilmen «The soil story» produsert av Kiss The Ground
<https://www.youtube.com/watch?v=nvAoZ14cP7Q>

Visjon for Klimalåven på Vestern

«Vestern Gård skal bli en arena for å etablere kunnskap og forståelse for betydningen av å legge om fra en økonomi basert på det svarte karbonet til en økonomi basert på det grønne karbonet»

Mål for virksomheten

Målet er at barn,
ungdom,
skoleklasser og
familier som
besøker gården skal
få kunnskap om hva
det grønne skiftet
innebærer og hva
det vil kreve av
hver enkelt av oss

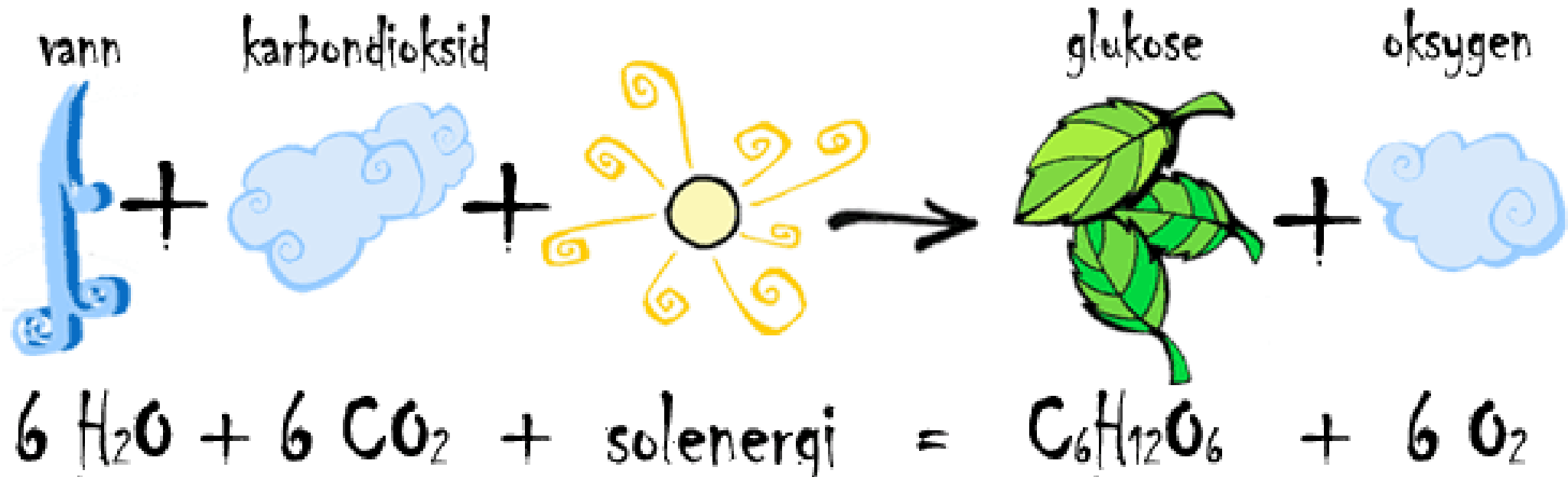

I praksis skal dette skje ved å etablere et pedagogisk opplegg for å lære mer om:

- Kretsløpet i naturen
- Fotosyntesen
- Utnyttelse av solen som energikilde
- Bio- og sirkulærøkonomi

Dette vil kunne dekket behovet for en undervisningsarena der det blir mulig å realisere kravene i den nye læreplanen som trådte i kraft i august i år

Alt liv på jorda har sin bakgrunn i fotosyntesen

<https://www.youtube.com/watch?v=Fn4MtLwx0h4>

<https://www.youtube.com/watch?v=nvAoZ14cP7Q>

Hva er fotosyntesen

Fotosyntesen er en biokjemisk reaksjon som kun foregår når det er lyst.

Prosessen danner grunnlaget for alt liv på jorda.

Hva skjer i fotosyntesen?

- Solenergi omformes til kjemisk energi
- Vann og karbondioksid tas opp i planten og er råstoffet i fotosyntesen
- Fotosyntesen omdanner råstoffet til sukker og oksygen

For at fotosyntesen skal finne sted krever planten:

- Lufttemperatur (varierer mellom arter, men idéelt er intervallet fra 15-25 grader)
- Vann i jorda
- Tilgang til lys
- CO₂ (karbondioksid)

Alt liv på jorda har sin bakgrunn i fotosyntesen

Denne prosessen får planter og trær til å vokse og produsere oksygen, som vi trenger for å puste. Fotosyntesen er avhengig av sola. Derfor sier vi at sola er kilden til alt liv på jorda.

Fotosyntesen foregår inni de grønne plantedelene (blader, nåler, og grønne alger i havet). De grønne klorofyllkornene fanger inn solenergi. Sammen med vann, næringssalter og karbondioksid omdannes det til planter og trær. I tillegg produseres det oksygen.

I de grønne bladene blir det dannet druesukker eller glukose ($C_6H_{12}O_6$).

Glukosen fraktes rundt til andre deler, der den omdannes og brukes til næring og bygningsmaterialer. Glukosen kan bli til cellulose (som i trestammer) stivelse (som i korn og potet) olje (som i solsikker) eller til rørsukker (som i frukt).

Glukose er egentlig solenergi lagret som kjemisk bundet energi.

Forankring i det nye læreplanverket

Det legges opp til at utviklingen av Vestern skal ha en forankring i den nye Læreplan for grunnskolens 1.-10. klasse som trådte i kraft 01.08.2020.

- Vår intensjon med utgangspunkt i disse kompetansemålene er å kunne skape en arena hvor gården har de fysiske og pedagogiske forutsetninger som skal til for en slik undervisning.
- *«Det overordnede målet er å utvikle handlingskompetanse for bærekraftig utvikling som bygger på kunnskap, ferdigheter og holdninger. Gjennom denne øvelsen blir elevene utfordret til å vurdere sosiale, økonomiske- og miljømessige konsekvenser av egne handlinger, noe som kan bevisstgjøre dem på hva de kan gjøre for å bidra til et bærekraftig samfunn.»*

Dette vil kunne dekke behovet for en undervisningsarena der det blir mulig å realisere kravene i den nye læreplanen som trådte i kraft i august 2020.

Våre målgrupper

Våre målgrupper er:

- Barn og unge i barnehager og i grunnskolen fra 1. - 10. trinn
- Ungdom i videregående skoler
- Befolkningen i Ringerike og eventuelt nabokommunene
- Næringslivet i Ringerike og eventuelt nabokommunene

Gjennom dette vil vi kunne bidra til å realisere FNs bærekraftsmål!

Rammer for utviklingen av Klimalåven

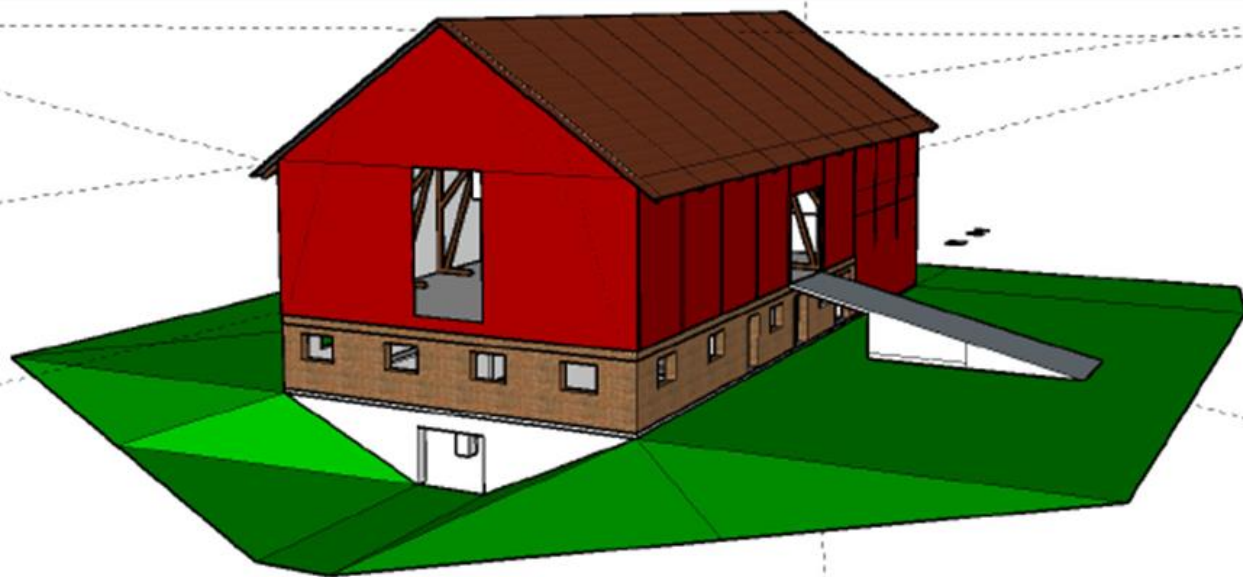
- Realisering og endelig utforming og av et Klimasenter vil skje i samarbeid med lokale, regionale og nasjonale aktører som arbeider mot realiseringen av det grønne skiftet og en bærekraftig utvikling
- I tilknytning til en forstudie for framtidig bruk av Vestern gjennomført vinteren 2019/2020 ble det etablert en referansegruppe av aktører som var villige til å bidra til en realisering av Klimasenteret på Vestern. Dette var følgende bedrifter / organisasjoner:
  - Ringerikskraft, Viken Skog, Moelven Soknabruket, Felleskjøpet Agri, Vardar Varme, Treklyngen, Varma, Ringerike kommune, HRA, Ringerike skogeierlag, Buskerud Bondelag, Ådal landbrukslag, Sogndalen bonde- og småbrukarlag, Norsk Landbruksrådgivning Østafjells og Skogselskapet i Buskerud
- Det vil bli etablert intensjonsavtaler om et forpliktende samarbeid med disse og forhåpentligvis flere aktører i Ringerikssamfunnet

Hvilke andre muligheter har vi på Vestern?

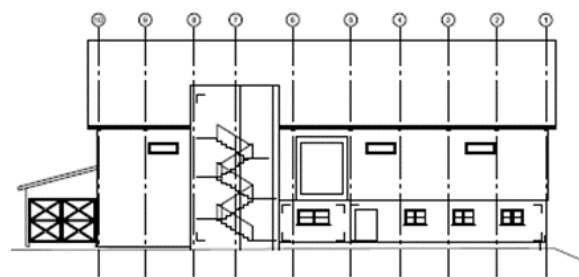
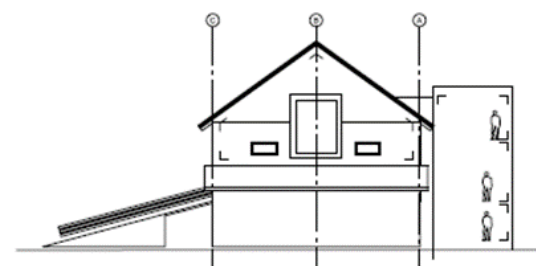
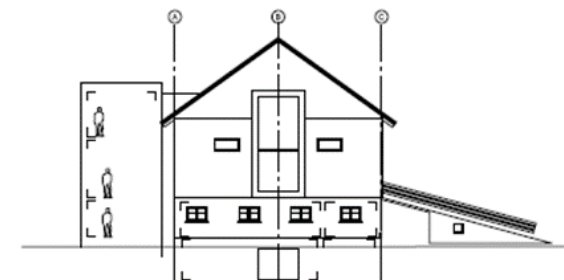
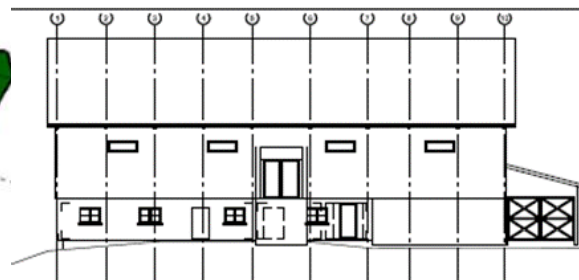
- Andelslandbruk
- Etablering av demonstrasjonsbigård og andelsbikuber
- Utstillingsarena for bedrifter/organisasjoner i Ringerike hvor de kan vise hva de vil bidra med i det grønne skiftet
- Utleie av lokaler til møtevirksomhet, utstillinger og andre arrangementer
- Etablering av demonstrasjons- og forsøksfelt

Utforming av Klimalåven på Vestern

- Låvebrua beholdes som et fysisk element som gjør frakt av større gjenstander til utstillingshallen enklere
- Det bygges heis og trapp på baksiden av bygningen for å gjøre den tilgjengelig for alle
- Kjelleretasjen planlegges omgjort til brukslokaler for andelslandbruket

TEGNINGENE ER BASERT PÅ FORENKLET OPPMÅLING. ALLE
KUNSTIGE MÅL KONTROLLERES PÅ STEDET FØR PRODUKSJON.

SKISSEFORSLAG

VESTERN - LÅVEN

ARBEIDSGRUPPEN: CARLUS SPILLI HENGEBAK
TEKANSVØRER: KRISTEN ROV SOGNETSLEAP

FASADER

sivilarkitekt Sverre Moe AS

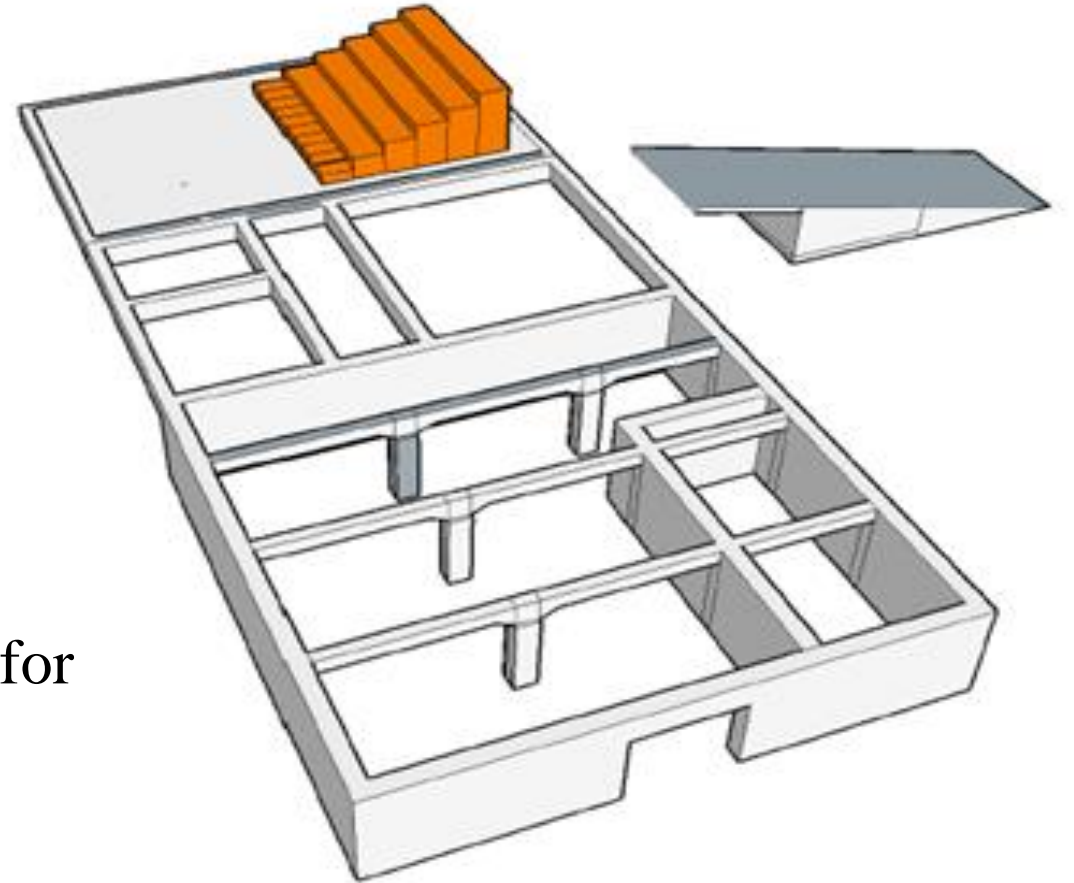
TELEFON: 90 00 00 00
TELEFAX: 90 00 00 00

P574 S3

Kjeller

Kjeller:

Eksisterende gjødselkjeller omgjøres til lagerrom for poteter, grønnsaker, redskap m.m. for andelslandbruket.

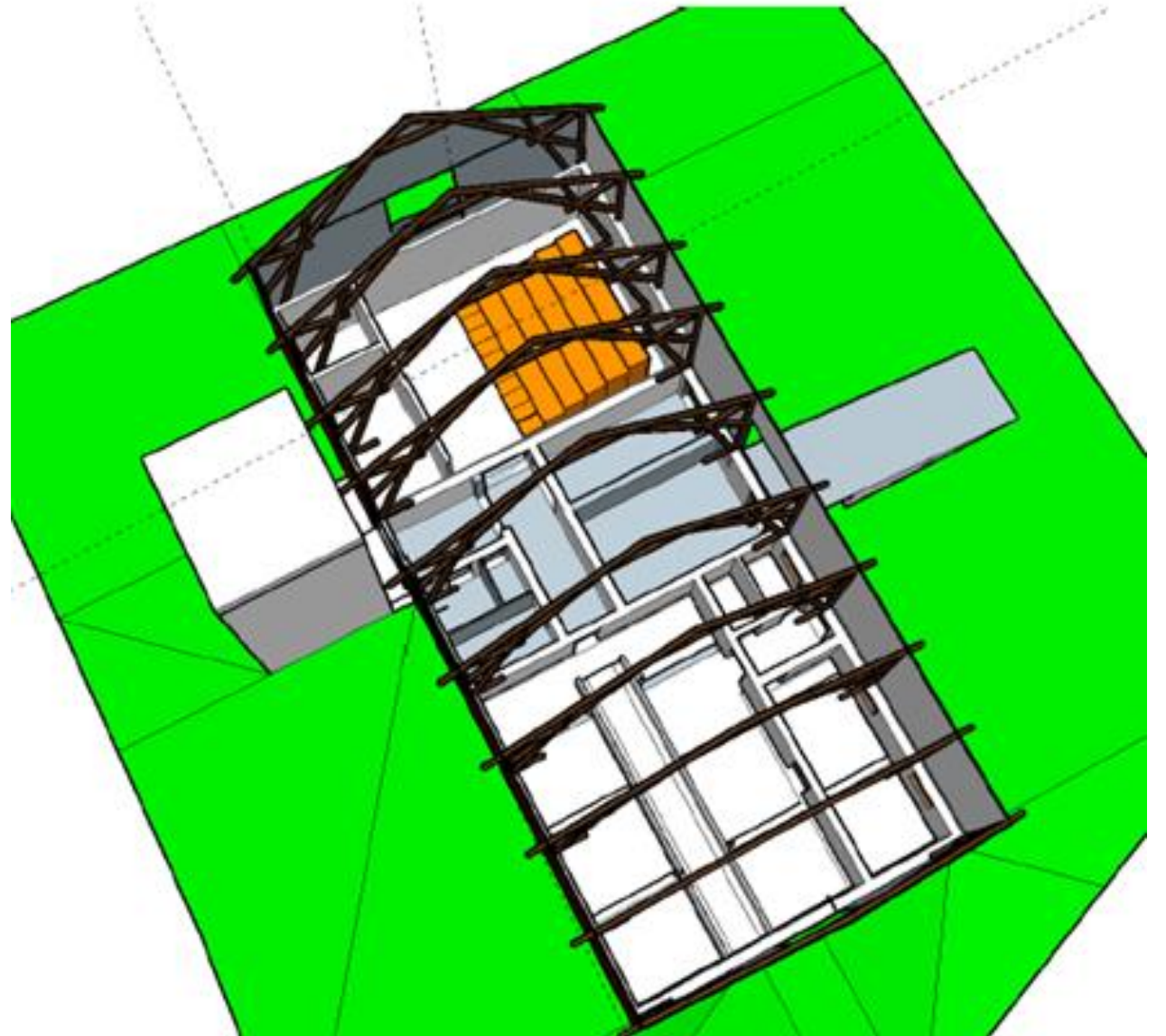

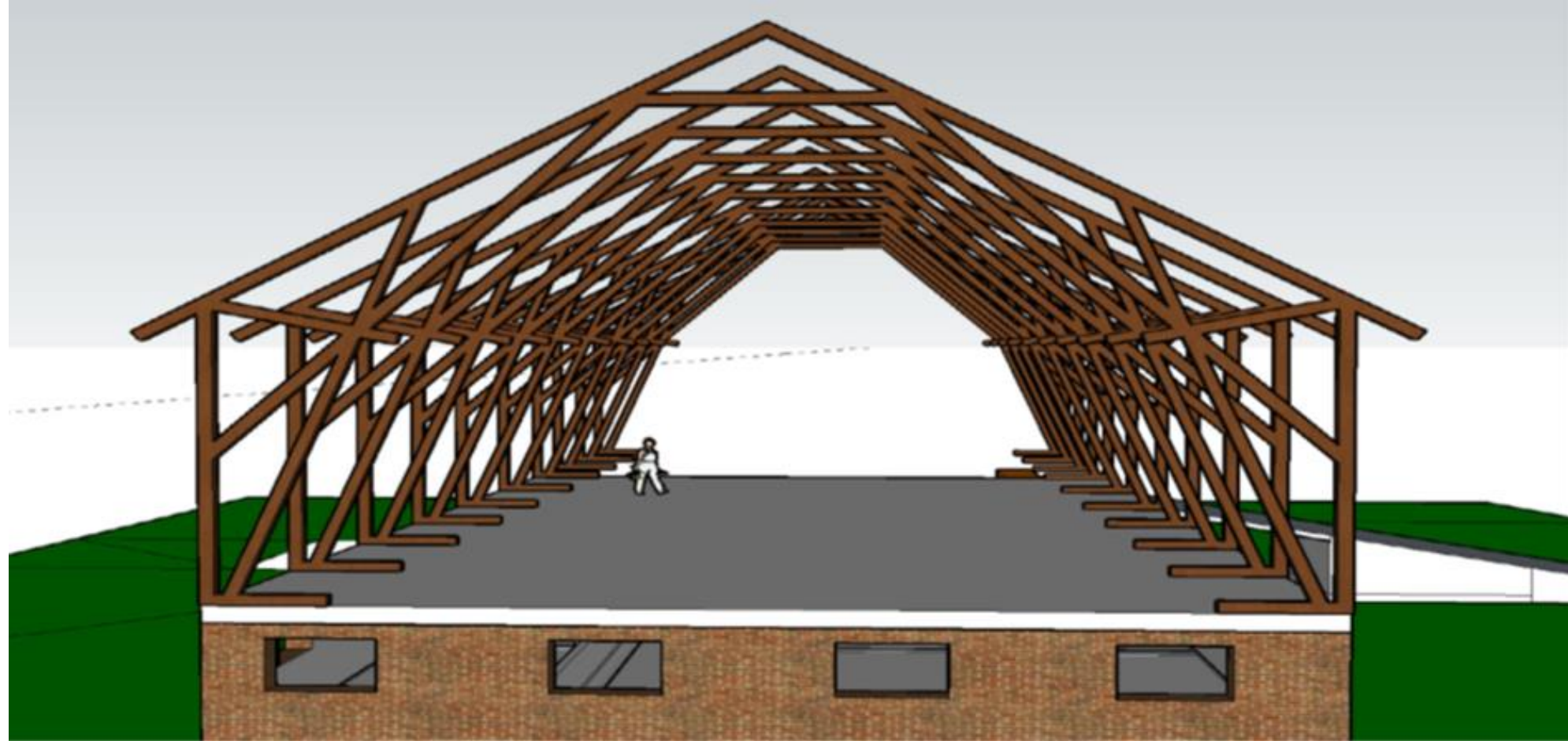
1. etasje

1. etasje:

- Lagerrom med korntørke og vedskjul gjøres om til møteamfi for undervisning
- Båsfjøset omgjøres til kafeteria / møterom
- I grisefjøset er det lagt opp til kontorlokaler og lagerrom
- Stall omgjøres til serveringskjøkken
- Hønsehus og tidligere kårotlager omgjøres til sanitærrom med toalett, dusj og garderobe

2. etasje

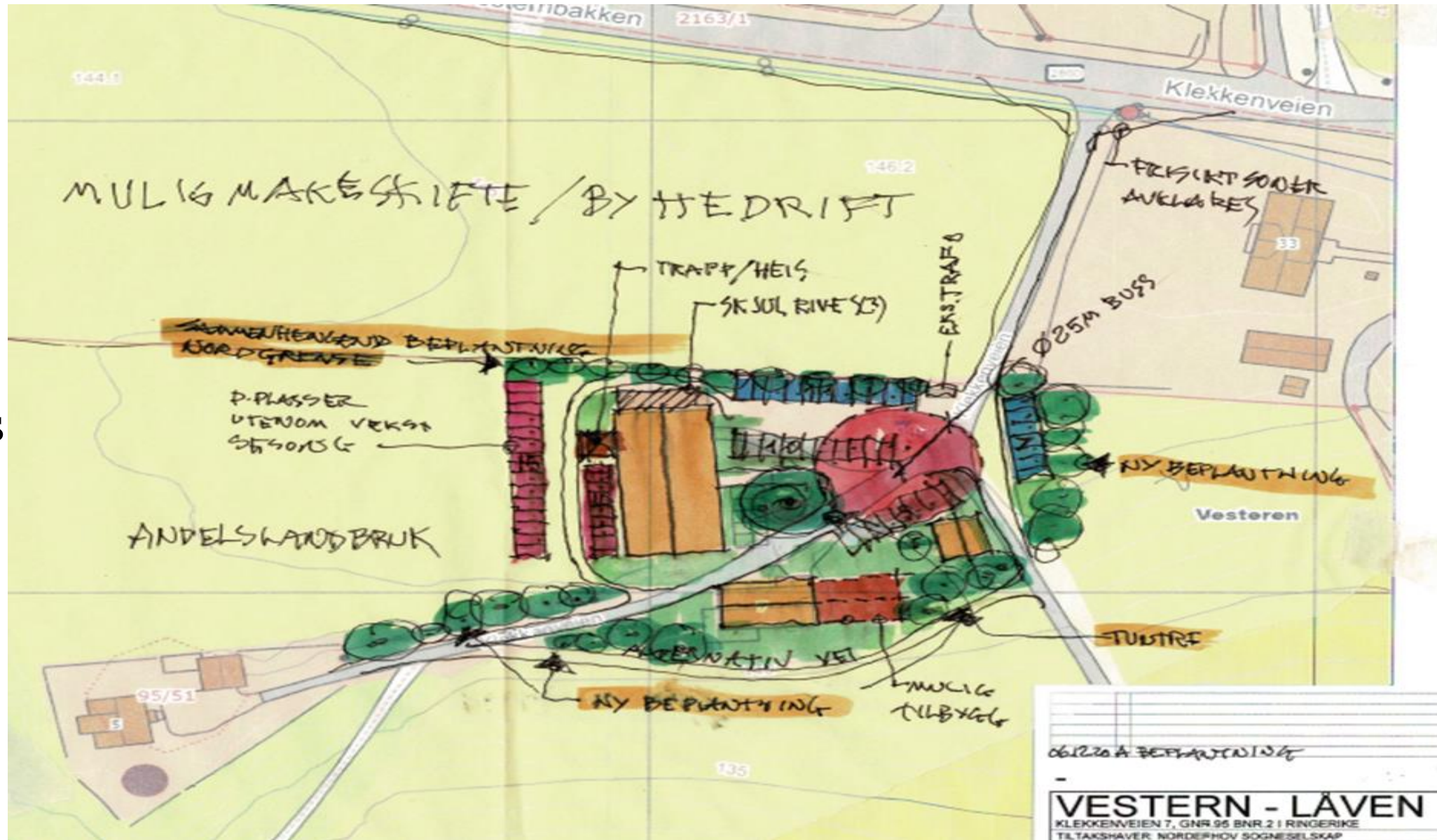

2. etasje:

Hoveddelen av arealet i denne etasjen er planlagt brukt som utstillingsrom hvor det vil bli tilrettelagt for utstillinger fra ulike firmaer og organisasjoner.

Situasjonsplan

Utvendige arealer tilpasses slik at gårds-plassen settes i stand for å kunne motta besøkende som kommer med bil eller buss

Fremdriftsplan

	Kvartal 4 2020	Kvartal 1 2021	Kvartal 2 2021	Kvartal 3 2021	Kvartal 4 2021	Kvartal 1 2022
Etablere prosjektgruppe og starte arbeidet med å lage en prosjektbeskrivelse	X					
Ferdigstille projektrapport med komplett prosjektbeskrivelse		X				
Etablering av et andelslandbruk			X	X		
Inngå intensjonsavtaler med næringslivsaktører for bruk av klimasenter			X	X	X	X
Lage undervisningsmateriell				X	X	X
Søke finansiering			X	X		
Søke Ringerike kommune om byggetillatelse				X		
Etablere demonstrasjonsbigård			X	X		
Starte bygging					X	X

Organisering

Norderhov Sogneselskap stifter et heleid aksjeselskap «Western Gård AS» som skal stå for investeringene som skal gjennomføres i forbindelse med etablering av Klimasenteret.

Det stiftes et aksjeselskap «Klimasenteret Drift AS» som skal drifte senteret

Kostnader

Restaurering av innvendig areal + teknisk utstyr	12 557 210
Utomhus	1 300 000
Entreprenørkostnader	2 355 000
Mva. grunnlag	16 212 210
MVA	4 053 053
Totalt	20 265 263

Kostnadskalkylen er utarbeidet av Ingeniørfirmaet Roar Jørgensen AS

Finansiering

Bidrag	Kroner
Refundert merverdiavgift av totalkostnad for bygging	4 000 000
Salg av Benterudstua i Hønefoss	5 000 000
Økonomisk støtte fra stiftelser / fond / bedrifter /org.	10 000 000
Ekstra bidrag fra Norderhov Sogneselskap	1 000 000
TOTAL FINANSIERING	20 000 000

Intensjons- avtale

Vi ønsker å
invitere bedrifter/
organisasjoner i
Ringerike til å
delta med en
utstilling i
utstillingshallen
på Vestern hvor
de kan vise fram
sitt bidrag i det
grønne skiftet.

INTENSJONSAVTALE

Norderhov Sogneselskap har under prosjektering en større utbygging på Vestern Gård i Ringerike Kommune. Prosjektet har fått navnet «Klimasenteret på Vestern Gård», og det vises til vedlagte prospekt.

Undertegnede: .....

vil, dersom prosjektet blir gjennomført, binde seg til å delta med en utstilling i utstillingshallen på Vestern som viser hva vår bedrift bidrar med for å realisere det grønne skiftet. For dette er vi villig til å bidra med et årlig beløp på kr 50.000,- pr. år, eks. mva.

Dersom bedriften / organisasjonen ønsker å bruke hele eller deler av anlegget kan dette skje til halv pris pr. dag eks. mva. Leiepriser vil bli regulert ihht. konsumprisindeksen hvert år – første gang 01.01.2024, med utgangspunkt i indeks ved ferdigstillelse av anlegget.

Vi ser på Klimasenteret som en fin måte for vår bedrift / organisasjon for å kunne vise hva vi gjør for å realisere det grønne skiftet. Vi ønsker derfor å benytte denne muligheten, både til innendørs og utendørs aktivitet.

Vi ser meget positivt på dette prosjektet, som gjør det mulig for vår bedrift / organisasjon å nå et stort publikum for å kunne vise hva vår virksomhet bidrar med i det grønne skiftet.

Vi håper prosjektet lar seg gjennomføre og ser fram til videre samarbeid.

Hønefoss, xx.xx.2021.

Arbeidsgruppe som har utarbeidet rapporten «Klimalåven på Vestern»

- Lars Fredrik Stuve, styreleder i Norderhov Sogneselskap og leder i prosjektgruppa
- Nina Basberg, styremedlem i Norderhov Sogneselskap
- Anders Strande, styremedlem i Norderhov Sogneselskap

Prosjektgruppa har i tillegg engasjert sivilarkitekt Sverre Moe, bygningsingeniør Harald Myhre og økonom Johan Tuft i arbeidet med å ferdigstille rapporten.

Takk for oppmerksomheten!